

ФИНАНСОВИ АСПЕКТИ НА КРЪГОВАТА ИКОНОМИКА

През последните години все по-голямо развитие намира концепцията за „кръгова икономика“, която предполага, че всички ресурси трябва да бъдат управлявани ефективно по време на целия им жизнен цикъл. Според определение на Европейската комисия от 2014 г. фундаменталният преход към такава икономика включва отдалечаване на икономиките от типа „вземи – направи – консумирай и изхвърли“ (т.нар. линеен модел) и преминаване към модел, основан на „повторна употреба, поправка, обновяване и рециклиране“ (т.нар. кръговата икономика).

Книгата „Кръгова икономика. Финансови аспекти“ с автор доц. д-р Виржиния Желязкова¹ е посветена на основни финансови въпроси на кръговата икономика. Научните интереси на автора от години са в областта на международните финанси, управлението на екологичния риск и енергийния икономикс. Те се обогатяват и от нейното участие в корпоративната (банкова) практика с работата ѝ по бюджетирането, инвестиционното планиране и екологичната политика. Тези научни натрупвания логично насочват доц. Желязкова към проблемите на кръговата икономика и са добра база за тяхното изследване.

Структурно работата е отлично систематизирана и логично подредена. Състои се от увод; три части, включващи отделни глави; заключение и списък на използваната литература.

Като въвеждаща *първата част* разглежда концепцията за кръговата икономика, която обединява множество различни понятия – „от люлка до люлка“, „екоефективност“, „биомимикрия“, „индустриална екология“, „каскадни системи“ и др. Очертани са многобройните проблеми при прилагането на тези принципи, произтичащи от начина на функциониране на традиционния линеен модел. Разгледана е практиката във водещите в икономическото развитие държави в света, които вече са признали необходимостта от активна политика в тази посока – Япония и Китай, където кръговата икономика е поставена в центъра на икономическия живот. Там са изградени цялостни законодателни рамки, създадени са специфични стимули и санкции за отделните действия. Някои държави от ЕС имат такава практика, например Германия, Холандия, Франция, Дания и др., но в рамките на Съюза все още няма подробно законодателство. Отделните страни-членки провеждат собствени национални политики с приоритети и принципи. Във връзка с това доц. Желязкова подчертава, че за да има успех кръговата икономика в глобален мащаб, трябва всички държави по света да следват обща управленска философия.

¹ Желязкова, В. (2017). Кръгова икономика. Финансови аспекти. Висше училище по застраховане и финанси. С.: Изд. „Св. Григорий Богослов“, 162 с.

Във *втората част* са анализирани въпросите относно финансирането на кръговата икономика и по-конкретно за ролята на банките за кредитирането на тази дейност. Анализът е направен на примера на отделни държави в света - Китай, Бразилия и Перу, а също и чрез представяне на работата на международни организации и институции (Финансова инициатива към Програмата за околна среда на ООН), както и въз основа на някои документи (Манифест за положително въздействие). Разкрити са сложните проблеми на управлението на екологичния риск (или концепцията за зеленото банкиране). Отбелязана е липсата на стандартизация в международен план и е посочена е необходимостта от въвеждане на задължителни изисквания към банките за проследяване на този риск. При това проявлението на екологичните рискове трябва да се проследява не само „на ниво сделка или отделен клиент, а на макроравнище, за да може да се прави цялостна оценка доколко и по какъв начин банковата система е изложена на тях и до каква степен тя допринася за трансформацията на линейния модел в кръгов” (с. 81-82).

В *третата част* са представени основни въпроси с нарастваща актуалност, свързани с екологичното счетоводство и съставянето на отчетност на нефинансова информация. Подчертано е, че тези въпроси трябва да бъдат поставени сред приоритетите на ЕС. В резултат от анализа авторът стига до обобщения и изводи за наблюдаваната ясна тенденция към стандартизиране в областта на нефинансовата и в частност на екологичната отчетност в международен план.

Книгата представлява оригинално и полезно изследване по финансовите и счетоводните въпроси на кръговата икономика. Достоинствата ѝ могат да се обобщят така: разгледан е важен аспект, засягащ създаването на кръговата икономика, свързан с осигуряването на нейното финансиране и подвеждането ѝ под строги счетоводни стандарти и правила. Систематизирани са съществуващите до момента научни постижения и документи на международните организации, които се отнасят до развитието на тази концепция. Представен е обширен списък с полезна, актуална и коректно цитирана литература (115 източника), която сама по себе си дава широка информация и повишава интереса към разработката.

Книгата несъмнено ще привлече вниманието на всички членове на академичната общност – и на тези, които вече се занимават с въпросите на кръговата икономика, и на онези, които ще работят в бъдеще или проявяват интерес към темата, както и на представители на бизнеса, изпълнителната власт и др.

Проф. д-р ик. н. Росица Рангелова